

Mažoji Lietuva

Mažosios Lietuvos regionas – tai Klaipėdos kraštas (Kuršių nerija, Šilutės, Klaipėdos rajonai bei pietinė Tauragės apskrities dalis). Nuo XVI a. iki 1918 m. Mažąją Lietuvą vadinosi ir dabartinė Kaliningrado sritis (Rusijos Federacija), – istorikų teigimu, tai senos baltų žemės. Ši Mažosios Lietuvos dalis yra lietuvių raštijos gimtinė: čia išleista pirmoji lietuviška knyga, pirmoji gramatika, pirmasis dainynas, įsteigtas pirmasis Lietuvos kraštotyros būrelis, kur pirmiausia imta rinkti lietuvių tautosaką, tirti lietuvių kalbą; atidarytos pirmosios lietuviškos mokyklos.

Karaliaučiaus (dab. Kaliningradas) universitete (įkurtame 1544 m.) buvo įsteigta pirmoji Lietuvių kalbos katedra (1718 m.). Rusų okupacijos metais, kai caro valdžia 1864 m. Lietuvoje uždraudė spaudą, lietuviškos knygos buvo spausdinamos Tilžėje, Bitėnuose bei Ragainėje ir iki spaudos draudimo panaikinimo (1904 m.) šimtai knygnešių jas slapta gabeno į mūsų šalį. Čia XIX a. pabaigoje pasirodė ir pirmieji periodiniai leidiniai, žadinantys nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą.

1895 m. ant Rambyno kalno įvyko pirmoji lietuvių dainų šventė, kurios iniciatorius buvo Mažosios Lietuvos kultūros veikėjas, chorų vadovas, rašytojas Vydūnas.

Mažoji Lietuva – tai labai skirtinga unikalūs grožio gamta ir viena už kitą įdomesnės vietovės. Šiame regione yra vienas iš gražiausių Europos kraštovaizdžių, įtrauktas į UNESCO saugomų teritorijų sąrašą – Kuršių nerija, stebinanti smėlynų, miškų ir vandenų derme. Nepakartojama yra Nemuno delta su daugybe salų ir senuoju Rusnės miesteliu, Minijos (Mingės) kaimas, kur centrinės gatvės vietoje – upė; pamario gyvenvietė Kintai, Ventės ragas ir paukščių stebėjimo stotis, nes per šiuos kraštus eina didysis paukščių migracijos traktas. Kaip sargybiniai stovi senieji Uostadvario ir Ventės rago švyturiai.

Archajiškiausią šio krašto paveldo sluoksnį sudaro medinė liaudies architektūra. Įspūdinga trobų, prieangių, klėčių puošyba – ornamentais pjaustinėtos vėjalentės, užsibaigiančios žirgeliais ar kitokiais lėkiais. Seniau tikėta, kad lėkiai saugo sodybą nuo blogio. O šiek tiek į lėkius panašiais vėjarodžiais puošdavo žvejų burvalčių (kurėnų) stiebų viršūnes ir žymėdavo laivo priklausomybę kuriam nors kaimui. Į dausas išėjusiųjų senųjų pamariečių amžino poilsio vietas saugo saviti paminklėliai – krikštai.

Didžiausias Mažosios Lietuvos miestas – Klaipėda.

<http://www.travel.lt>

Mažosios Lietuvos kostiumai

Žodžiai

burvaltė *mot.* nedidelis laivas (valtis) su bure, kitaip vadinama kurėnu

lėkis *vyr.* dvi sukaltos kartelės, dedamos ant stogo viršaus stogui nuo vėjo apsaugoti

prieangis *vyr.* namo dalis prie lauko durų; priestatas su stogu prie įeinamųjų namo durų, priebutis, veranda

puošyba *mot.* puošimo būdas

stiebas *vyr.* aukštas stulpas

tautosaka *mot.* žodinė liaudies kūryba

vėjarodis *vyr.* prietaisas vėjo kryptį ir greitį nustatyti